

Yerel seçimler: İktidara asırlık fırsat penceresini açma yükümü

Yazar: Mehmet Gün / 01 Nisan 2024, Pazartesi / Oda: Siyaset

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, 31 Mart Mahalli İdareler Genel Seçimlerinin ardından AK Parti Genel Merkezi'nin balkonundan vatandaşlara hitap etti. Yerel seçimlerin sonucu muhalefete zafer getirirken, iktidara asırlık fırsat penceresini açma yükümü getiriyor. (Emin Sansar – Anadolu Ajansı)

Yerel seçimlerin **ilk sonuçları** bile bütün dezavantajlarına rağmen yeniden toparlanmakta olan CHP'nin önemli bir başarı elde ettiğini, iktidar olmanın tüm avantajlarına rağmen Recep Tayyip Erdoğan'ın ve AK Partinin ciddi bir yenilgi aldığını, cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimlerindeki taban desteğini önemli bir miktarda kaybetmiş olduğunu gösteriyor.

Meclis iki bilinmeyenli bir denklem gibi: bir yanda halkın çoğunluğunun itimatına sahip olan fakat TBMM'de buna uygun temsil edilmeyen muhalefet; diğer yanda TBMM'de çoğunluğa sahip olan fakat tabanda orantılı oy desteği olmayan iktidar koalisyonu.

Erdoğan'ın sözde yeni ve sivil anayasa umutları söndü

AK Parti'nin 12 Eylül 2023'te gündeme getirip yerel seçimlerden sonra hız vereceğini duyurduğu, Erdoğan'ın bürokratlarına hazırlattığı bir taslağı sözde "yeni ve sivil **anayasa**" diyerek takdim ve kabul ettirme, bu arada kendisine bir kere daha aday olma imkanı yaratma ihtimali tamamen sönmüş oldu.

Gerçekte Murat Kurum'a karşı değil Recep Tayyip Erdoğan'a karşı yarışan Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul Büyükşehir Belediye başkanlığı seçimlerini açık ara bir farkla kazanmış olması Erdoğan'ın siyasi hayatının 2028'den önce sona erebileceğinin sinyalini veriyor gibi.

Erdoğan'ın ve AK Parti siyasetinin sonu mu?

Demokratik bir kültürde böyle bir yenilgi üzerine iktidarın derhal istifa ederek genel seçimlerin yeniden yapılmasını sağlaması beklenir. Ancak, 23 Nisan törenlerinde makamını göstermelik olarak bile çocuklara bırakmamasının da gösterdiği gibi, Erdoğan'ın iktidarı bırakmayacağı, son ana

kadar sürdüreceği peşinen kestirilebilir. Nitekim, erken seçime gitmek zorunda olmayan Erdoğan, hukuken, 2028'e kadar tek başına iktidar olma hakkına ve yetkilerine sahip. Fakat 2028'de süresi sona erdiğinde hem Erdoğan'ın hem de AK Parti'nin Anavatan Partisi seviyesine inmesi hiç de sürpriz olmaz.

Zira Erdoğan'ın 2028'e kadar geçecek 4 yılda harika bir yönetim sergilemesi ve bir mucize yaratması adeta imkansız. Erdoğan yeni ve sivil bir anayasa yapılmasını önermeye devam edemeyeceği gibi kendisine tekrar cumhurbaşkanı adayı olma imkanı verilmesini de isteyemez. Böyle bir çaba TBMM'den geçirilse bile halktan kabu görmeyeceği, halkın referandumda ret edeceği ve Erdoğan'a ikinci bir ders daha vereceği ortada.

Erdoğan'ın yapabileceği en iyi şey

AK Parti'nin Türkiye genelinde oy oranını korumuş olması ise sadece iktidar olmasının sonucu olarak değerlendirilemez. Dolayısıyla, hatırı sayılır bir taban desteğine sahip olan Erdoğan'ın iktidar yetkileri ve imkanlarını kullanarak özenle seçtiği milletvekillerini – yerel seçimler hezimetine rağmen – AK Parti'de tutması zor olmayacaktır. Bununla birlikte Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığını 2028'de veya daha önce kaybetmesi ile AK Partinin oy oranının önemli oranda düşeceğini de kabul etmek gerekir.

Dolayısıyla Erdoğan, bir yandan ekonomideki halkın fakirleşmesine (ve oylarının azalmasına) neden olan bozulmayı tersine çevirecek sıkı ekonomik tedbirleri devam ettirirken diğer yandan hem kendisinin hem de AK Partinin siyaset sahnesinde varlığını ve ağırlığını sürdüreceği bir sihirli formül bulması ve 2028'deki seçimlerden önce gerçekleştirmesi gerekiyor.

Hayır, sihir gerekmiyor

Aslında adeta sihir imiş gibi görünen şey gözler önünde ve oldukça barizdir. Bunu görmek, bulmak ve gerçekleştirmek için özel bir yetenek gerekmiyor. Gerekli olan tek şey ülkenin gerçek sorunlarını kabul etmek, bunları çözme konusunda rakiplerle uzlaşmak ve bunun için zorunlu olan mütevazılığı göstermekten ibarettir.

Ülkenin ortada olan temel sorunları yönetici kesimin hukukun üstünlüğünden başışık ve cezasız olması, buna bağlı olarak devlet ve ekonomi yönetiminde istikrarsızlık; yargı, merkez bankası ve istatistik gibi stratejik kurumların bağımsızlığın kaldırılmış, bilimsel olmayan ve keyfi kararlar alınıyor olmasıdır. Bunlar kamu görevlerinde yolsuzluk ve rüşvete, liyakatsizliğe, nepotizme, halkın günlük hayatına enflasyon, hayat pahalılığı, temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması ve benzeri şekillerde yansımaktadır.

Yönetimin istikrarsızlığının diğer temel bir nedeni devasa devlet gücünün tek kişinin elinde toplandığı, alelacele, yeterince dünüldü tartışılmadan, olağanüstü hal ortamında halka kabul ettirilen cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve meclisin, denge ve denetleme imkanını kaldırılarak adeta bir notere dönüştürülmüş olmasıdır.

Sihir, muhalefetle uzlaşmaktadır

Bu sorunları AK Parti tek başına veya koalisyon ortağı ile birlikte çözemez. "Hiç yok gibi" düşünüldüğü halde yerel seçimde halkın teveccühünü kazanan muhalefeti Erdoğan'ın, eşit güçte veya daha güçlü bir rakip gibi ciddiye ve muhatap alması ve yukarıdaki sorunları çözecek kapsamlı bir uzlaşma sağlaması zorunludur.

Erdoğan, bir yandan mütevazılık testine tabi tutulurken diğer yandan da elindeki mevcut imkanlarla böyle bir uzlaşmayı gerçekleştirme imkanına sahiptir. Başka bir deyişle eğer muhalefete alçak gönüllülikle ve onlara yukarıdan bakmadan, mecliste sahip olduğu iktidar çoğunluğunu diğerlerine görüşlerini empoze ettirme sebebi olarak görmeden yaklaşırsa Erdoğan, adeta, bir sihir gerçekleştirebilir.

Erdoğan, yukarıdaki konularda hızlıca bir düzelmeye sağlayacak olan kapsamlı bir anayasa değişikliğine muhalefetin de mutabakatını ve desteğini alırsa gerçekten çok karlı çıkacaktır. Bir yandan ülkenin yönetiminde istikrar ve dengesizlik sorunlarını çözerken diğer yandan tek başına çözmekte zorlandığı sorunları çözmeye diğerlerini de ortak edecek ve devlet çarkında varlığını sürdürmeye devam edebilecektir. Böyle bir şey yapmadığı takdirde ise Erdoğan, tek başına çözemeyeceği sorunların altında kalarak yerel seçimden daha ağır bir yenilgi olarak siyaset sahnesinde hiç de olmak istemeyeceği bir yere tenzil olacaktır.

Minimum uzlaşma konuları

Erdoğan'ın muhalefetle anlaşması gereken ilk ve en önemli konu yargının hiç kimsenin, koalisyonun nüfuz ve etki edemeyeceği şekilde bağımsızlaştırılması, HSK'nın adalet bakanlığının yetkileri ile birlikte yeni bir yapıya kavuşturulması, yargının idaresine ilişkin tüm kararların yargı denetimine açılması hususlarında anlaşılmasıdır.

İkinci konu meclisin yürütmeyi denetleme ve dengeleme yetkilerinin yeniden ihdas edilmesidir. Yürütmenin başının halk tarafından seçilmesi halkın önemli bir kazanımıdır; fakat meclisin yürütmenin başını ve onun atadığı bakanları denetleyemiyor olması önemli bir dengesizlik kaynağıdır. Başyöneticiyi halkın seçmesi korunurken nispeten yüksek bir nisapla düşürülmesi, atamış olduğu bakanların güvenoyu ile göreve başlaması ve güvensizlikle düşürülmesi gibi kontrol tedbirleri ile gensoru gibi bilgi alma hakkını güvenceye alan düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece tek bir kişinin meclise hükmettiği şimdiki garip durum ortadan kaldırılmalıdır.

Erdoğan'ın yukarıdaki iki konuda muhalefetle uzlaşma temin etmesi Türkiye'ye yapabileceği en büyük iyiliklerden birisidir. Böyle bir iklim oluşması üzerine Türkiye bir yandan seçim adaletsizliklerini gidererek halkın yönetimde daha iyi ve etkin temsil edilmesini sağlarken diğer

yandan da eğitim, dış güvenlik, sosyal güvenlik, para ve benzeri konulardaki politikaların iktidardan iktidara savrulmasını önleyerek kalıcılık ve istikrarı sağlayacak ileri yöntemler de geliştirebilir.

Asırlık fırsat penceresi

Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesi ve arkasından muhalefet partilerinin Altılı Masa'yı oluşturup – daha iyi bir parlamenter sisteme dönüş umuduyla – öneriler paketi geliştirip yayınlaması ile Türkiye'nin önüne asırlık bir fırsat penceresi açılma fırsatı doğmuştur.

Bu fırsat penceresi iktidar ve muhalefet partilerinin iki farklı kutuptaki önerilerini uzlaştırmaları ile sonuna kadar açılacaktır. Böyle bir uzlaşmanın ilk maddesi yargıyı bağımsızlaştırmak, ikinci maddesi dengeli ve denetlenebilir yönetim sistemi kurmak olması kaydıyla Türkiye, kısa sürede ileri demokrasiler arasına girerek halkın refahını hızla geliştirecektir.

İşte bu sebeple, 31 Mart yerel seçimlerinin sonuçları Erdoğan'a bütün yeteneklerini kullanarak bu fırsat penceresini açma görevi yüklüyor.

Öte yandan başta Ekrem İmamoğlu olmak üzere muhalefet liderlerinin bu fırsat penceresinin farkında olmaları, zafer sarhoşluğuna kapılmadan, rakiplerini küçük veya bitmiş olarak görmeden olumlu bir yaklaşım göstererek tüm halkımız için bu fırsat penceresini açmaya yardımcı olmaları gerekiyor.

Yerel seçim sonuçları hayırlı olsun.